

BAJTÁRSI

LEVÉL

1959. VII. évf. 6. sz. levél 25. oldal. Utrecht, 1959. VI. 4

GONDOLATOK TRIANONRÓL.

Trianon, az igaz magyarnak, immár a 40. éves határán túl sokat jelent: az 1920 június 4-én történt "békediktátum" nehéz és szomorú tényét, mert a Wilson-i "elvek"-et a győztesek a saját egyéni befolyásolhatóságuk szerint értelmezték. Tájékozottab cseh, szerb, még román politikus elég akadt, akik zömmel még az első világháború előtt mentek Amerikába. Cseh egyetemi tanár és több más nemzetiségű politikus ott egyre a szegény "elnyomott" népiükről beszélt, és sírúkat nemsokára a magas körökben is meghallgatták. A bő propaganda-pénz arra volt jó, hogy az anyagiasság természetű ajtók is megnyiljanak. Így a hamis hírverés pénzütegei a gazdag Amerikában szinte előbb megszólaltak, mint a szegény bosnyák földön, 1914. június 28-án, a trónörökös párnak szánt pisztolylövések.

A németek elleni gyűlöletet főleg a francia Poincaré Raymond, a "tigris" szította. Ez a szenvedélyes ember 1913-1920 között többször is vállalta a miniszterelnökséget. Nemcsak a legelőször megjelenő amerikai tankra várt sóvárogva, hanem főként azokra a béke-napokra, amikor a szerinte háborús-bűnös országok megbizottainak – éppen Franciaországban – a megtorló döntést átadják.

Poincaré elégtétele nagy volt, hogy már 1919. június 28-án legelsőnek a németek kerültek sorra. Hadisarcuk írtózatosságra rúgott; hazájuk testéből 72.000 négyzetkilómétert öt nemzet kapott; a porosz föld – a lengyel érdek miatt – elszigetelten kétfelé szakadt, és a remek gyarmataikból semmi sem maradt meg.

A jaj a leggyűlötteknek elve a Páris környéki békékben végtelenül érvényesült és az országok megcsönkítése – a wilsoni elvek értelmezésén túl – milliók gyötrelmét és sok százezer ember koldusbotra jutását, meg korai halálát jelentette.

A leggyűlött ország megbizotta, valahol Páris mellett kapta meg a békediktátum hatalmas szövegét! Minden a wilsoni 14 pont, vagyis a népek önrendelkezési joga alapján történt! (Thomas Woodrow Wilson, az Egyesült Államoknak akkori elnöke, 1919-ben a 14 pontjában foglalt elgondolása alapján nyerte el a Nobel béke-díjat.)

Oroszország elismerését tartalmazta Wilson 6. pontja. Erre a nagy elismerésre a kommunisták olyan vérszemet kaptak, hogy már 1922-ben félmillió haderőt zúdítottak a lengyelekre. Pilsudszky marsall egészen nagy volt, mert ugyanakkora sereget állított ellenük. A "Visztulai csoda" mégis egyedül a magyar 60 vonatnyi lőszer-segítség idejében való megérkezése nyomán keletkezett, s a Budjenni lovas-hadtest megvontan fordított hátat. Ennek következtében a szovjet bolsevizálási hadműveletek csak 20 év múltán vehette kezdetét. Egyébként a csehek, meg a románok süket füllel és mégis kárörömmel utasították vissza Pilsudszky segítségkérését. Így Magyarországnak Európa-i viszonylatban már akkor óriási része volt – ha közvetve is – a kommunizmus elleni harcban.

A 10. pont így szólt: Austria-Magyarország népeinek önállósítása. Masaryk cseh egyetemi tanár szintén Tamás volt, mint Wilson,

idősebb is 6 évvel és szelídségbe burkolt erőszakos olveit az elnökbe teljes egészében átvitte. Ők ketten mégsem "tamásodtak", vagyis törtélemmel, ezer évvel, Magyarország földrajzi egységével mit sem törődtek, hanem nemzet sírásó papir-munkájukat fáradságtalanul végezték. Masaryk az otthoni erős cseh néppárttól egyre nagyobb összegeket is kapott és a pénz szintén dolgozott. Ez a cseh ember nagyon hálátlan volt, mert már elfelejtette, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös, hosszú éveken át, mennyire kedvezett a népének.

Idejéből arra is futotta a biztatás közben, hogy életre híva a kis ententét. A gondosan megrajzolt térképek fölött azután be-magyarázta a vezető amerikai és egyéb politikusoknak, hogy a cseh-, szerb- és román államok mindíg képesek lesznek a béke állandósítására és arra is, hogy a valamikor annyira veszélyes Austriát, meg a harcias magyarokat minden tekintetben sakkban tartsák.

Wilson már a béke Nobel-díjra gondolt és az ellenfelekben csak ellenségeket, nem pedig érző és majdan szenvedő ember milliókat látott. Masaryk és társai az elnök munkatársai is voltak, hiszen a népek önrendelkezési jogát - papíron - már át is vitték a valóságba. És ez a cseh tanár; a békét előkészítő politikusok között, olyan grafikonokat osztogatott, amelyek a szín-magyar Csallóköz, Komáromot stb. stb. teljes mértékben szlovákokkal lakott területeknek tüntette fel.

Becsülotes magyar harcos és politikus dehogyan gondolhatott arra, hogy Amerika beavatkozásakor a magyar föld sorsára nézve már minden "elvégeztetett".

Amikor 1918 november elején a harctereken elnémultak a fogverek, a 68 éves Masaryk hirtelen Prágában temett úgy, hogy november 14-én már a csehszlovák köztársaság megválasztott elnöke lett. Új munkatársaival közölte, hogy az ország területe 140.400 négyzetkilóméter 12.5 millió lakossal. Wilson "békeapostol" azon üzenetét is tolmácsolta, hogy mindenki nyugodtan dolgozzék, mert az ország új határa már végleges. Földosztással jutalmazta azokat a cseh légionáriusokat, akik az első világháború alatt az entente csapataihoz átszöttek és a központi hatalmak ellen még harcba léptek. Egy-egy légionárius 40-50 katasztrális hold földet kapott, gazdasági gépekkel és állat-állománnyal felszerelten és természetesen mindezt az új köztársaság területén lakó magyaro-któl és németektől vették el.

Erdélyben a 230.000 szász már 1919 elején behódolt új urainak, de a magyarság sem ott, sem másutt nem feledte el az ezer év történetét és az évszázadok értékét. A mérhetetlen zaklatások miatt mégis sok ezren jöttek az új állam-tákolmányok területéről az anyaországba, ahol a háború okozta nincstelenséget még a lakás-hiány is tetézte, számtalan család sokáig tengődött vagon-lakasokban. A kis entente pedig 1919-ben, tehát trianon előtt, az esküt megtagadó magyar állami tisztviselőket és értelmiségiket nyers önkénnyel utasította ki, volt eset, hogy csak a család fő távozhatott, ahova akart, de mindössze két kézipodgyással.

Úgy a megszállott területeken, mint a kicsi szabad országban, a nehéz szegénység ütött tanyát a magyarság zömében. A szomorú szemek néha mégis felcsillantak, mert mindenki az igazságos békében bízott...

És közben egyre közeledett az 1920-ra jelzett magyar békekötés napja.

oooOooo

(folytatjuk)
Anonymus.

VAN IGAZSÁG.

Van igazság, de nem kell senkinek.
Holt igazságok kinek kellene?
Szegény igazát nem bírja az úr,
Igazságával törvényhez fordul.

Meghallgatják ott mind a két felet,
Ítélnének az úr s szegény felett.
Egyiknek sem kell a más igaza,
S a szegény búsan elballag haza.

Van igazság, de nem kell senkinek.
Nem hisznek benne még az emberek.
Vitatkoznak, hogy igazat ki mond.
Hallottam egyszer: - az, aki boldog! -

Hajas István.

oooOooo

LUDOVICA.

Sötét és néptelen az utca. De azért valaki mégis jön. Nyugtalanító haladása folyton érzik, mint valami idegenszerű testnek a terjeszkedése és a keze átér a széles utcaközön. Kimeresztett karokkal mozgog előre a kocsijáró uttest közepén és kétoldalt csak egyre tapogatja a házak falát. Megpróbálja a kapuk kilincsét, a csengők felett tétováz. Izzadt ujjal tapogat az ablakok üvegén a fülledt nyári éjszakában.

A szomszéd utcában is ilyesmi történik, kimeresztett karokkal ott is halad és senki sem állja az útját. Utcáról utcára jár s a keze borzasztókat akar, keres, kutat, átér a tereken, a Dunán, át a túlsó part-ra, ki a budai hegyekre, szanaszét az egész országba.

Most... Most fordul be a szegleten. Már az ablak alatt súrolja a falat. A Körmei halkán loccannak az üvegen. Lass n ide-oda csavarja a kilincset. A bezárt kapuk mögött pedig csak áll és vár az iszonyat és a szájára szorítja a kezét, hogy, kinyában fel ne ordítson...

Osszel kezdődött ez, október végén, mikor a fehér Őszirózsák nyílnak a temetőn. Eleinte nem is igen értették a belső városban, hogy mit jelent, mert ravaszul járálta és csak a mások szájával beszélt. Még tél időben is így tett, de a lépése mind mélyebbre süppedt a hóba és a nyoma reggel is ott maradt.

A mályhákban kialudt a tűz. A szegletekből kikopott a tüzelek. A kenyér is elfogyott és Karájban, körös-körül az ország is már majdnem elfogyott.

De ami tavaszra lett, azt előbb senki sem akarta hinni, hogy lehet... Hogy ropogtak a puskák... Egy márciusi éjjelen... Akkor kezdődött el igazában és azóta már minden utcát bejárt. Mentében valamilyen rettentő vérbajt hurcolt szét. Az agyvelőbe kente bele, rántotta a falakra is... Vitte, cipelte, amerre elhaladt.

Az emberek egyrészt meglopte a baj, akire pedig nem ragadt rá, az ijedtében tetette magát, mintha ő is beteg lenne. Fogadkozott, ordított, hogy a betegek agyon ne verjék, amiért ő még egészséges.

Különbön megtorpant már a tudásban minden emberi hang. A világosság elfogyott a lámpákban. Sötét volt és a boltokban belepote a zsíros nagyvárosi korom az üres polcokat. A vevők csüggödt rajokban ácsorogtak. Maguk sem tudták ésszel felfogni, mire várnak. A vásárcsarnoknál, a mézarszerek előtt leültek a járda szélére és üres szemmel nézték az új plakátokat.

Békét és kegyelmet ígértek nekik. De most már nincs többé szó ilyesmiről. A hirdető oszlopról szederjesen ordít le rájuk egy csomó mérges papirpofa:

"Be a vörös hadseregbe!"

"Szociális termelésből faldak a jólét!..."

A kifacsart testek ott a járda szélén szédülve nézték a botukat és a beleiket tovább marta az éhség.

Egyre melegebben tűzött le a nap a sepretnen szürke kövekre. Dél elmúlt, de azért senki sem evett. Egy gyerek hajókat kezdett csinálni a szovjetbankókból, aztán már mindannyian ezt nézték. Nézték, hogy teljék tőle az idő. A csatorna szennyvíze pedig lassú irandásokkal himbálta a hajókat a lefolyóbrács felé. Epp akkor becsukta valaki a boltját. Hogy hangzott ez! A poros vasredőny hörgött, nem hagyta abba, hörgött, le egészen a földig. Aztán a szomszéd utcából is felelt ilyesmi. Arrébb is, túl is... Talán a visszhang lészált szanaszót?

Vöröskatonák jöttek. Ők szedték volna fel a visszhangot? Vagy a balkancsuk tipória össze? Nem lehetett már semmit bizonyosan tudni. Egyszerre csend lett. És mire beszédtődött, a kimeresztett két kéz mogint tapogatott az utcák két oldalán. Benyúlt a kapuk torkába, felkutatott a szennyes, meredek lépcsőkön a szegények közé. Vitte a különös vérbajt az agyvelőbe és olvitte, amit elért, amit még rabolni lehetett. Már az embereket is kezdte kiemelni a falak közül. Néha belodobálta őket a Dunába. A víz loccsant a part alatt és kongó dörömböléssel egy sötét tonerautó vágatott végig a halottesendes városban.

A hallgatóság szakadásig feszült. A kapuüvegekben szürölve lapultak a kapuk.

A teherautó pedig vágatott éjszakáról éjszakára, mint egy rohanó temetőzési kocsit és a robaja szétgurult ott is, ahol nem járt.

Ki merne itt még talpra állni? Ki merné felútni a fejét a

leszegezett koporsófüdél alatt?

Már nem lehet... Ahol megkísérelték, ott mindig vértócsa maradt a kövezeten. A Lánchíd budai pillérje tövében is aludt vérben feküdt másnap reggel egy gazdátlan kelep. És Kiskunfélegyházán is véres nyelű ásó hevert a sínek mentén. A Battyhány-palota lépcsőjén, az Országház pincéjében... vér, ragadás, aludt vér mindenütt, ahol valaki moccanni mert. A szomszéd ház falán végig fut valami. Cseréptörmelék lenne-e? Hogy fut! Lefele fut az orosz-csatornába és zörög, mintha a padlástól a járdáig vacogna a ház foga.

-Megállj!

De nincs, aki megálljon. Tíz óra elmúlt a világító toronyórán. Ilyenkor nem merészkedik elő itt már senki emberfia. A túlsó utcában, találmomra, épp ekkor, belőnek egy ablakon. Üveg csörömpöl az aszfaltra, de belülről semmi sem történik. Ebben a városban még csak jajgatni sem mer többé a rémület. És tovább portyázik a kis csapat bőrkabátos terrorlogény.

Mögöttük, elnyúlt testtel, mint egy lassú szürke borzongás, piszkos, torhos macska oson.

Van-e még? Van-e, aki még merne itt?...

És ekkor... Mintha nyugtalan félálomok vívdó víziója lenne... A reménytelen zsibbadásban egyszerre talpon áll egy csapat fehérzubbonyos fiú. Gyerekek még. Fiatal oskolások...

A tanácskormány egy hónappal azelőtt kergette szét a Ludovica Académia növendékeit. Aztán mást gondolt és visszaparancsolta őket, hogy megtanulják Marx elméletét, Lenin fegyelmét és Trockij cseman-dóját.

Nyolc nap se telt bele...

A tisztai étkezőben már h ngtalan jelentéseket mondanak a mez-dulatok.

A tiszai vörös frontról megbízható tízérezredek jönnek... Már jönnek a főváros felé... A rendőrség... a gyárak jőbrzésű munkásai... és a környékbeli kisparasztoi is számitani lehet... Tisztviselők, diákok... sokan, mind... A Ludovica kapuja előtt lesz a gy'lekezés... Fegyvert majd idebentről adnak ki nekik... Titokban az angolok is támogatják a felkelést... A dunai monitorok veszik fel a harcot...

Egy keskeny, komoly arcban lassan, gondteltlen felfele húzódik az egyik szemöldök. Aztán hirtelen elmulik ez is. Egy csontos ököl döngve az asztalra csap.

-Mielőtt a népbiztosok észbe kapnak...

-A Vilmos-laktanya már a nyakukba lőtte a szovjet házakat.

Egyszerre kinn a folyosón is elharapózik a folytott, zavaros izgalom.

Az ablakmélyedésből egy szeplősképű zömök kis harmadéves merev, kiégett szemmel néz a város felé.

-Tűzrészégi tűz lesz a jeladás.

-És a mi ütegünk ismétli a kertből...

Kissé rekedten mondja valaki:

-A Ludovica Académia az ellenforradalom támpontja lesz.

Néhányan összedugják a fejüket, de nem igen tudják, hogy mit mondjanak egymásnak. Egy keskenymellű szőke fiú a falnak dől. Csak egy pillanatig támaszkodik. Aztán feszesre húzza magát, mintha jelentkeznék, tiszta gyerek szemébe belecseppen a fény és fitos kis csibész arca szótlanul mondja: jelentem alásan, 18 éves vagyok...

-Ma... háromkor...

A hálóteremben már sorakozás van.

Egyetlen hang beszél.

-Fiatal bajtársaim! Végre elérkezett az óra... Ma délután...

Hazánknak és minden becsületos magyarnak a sorsa a mi kezünkben van. Valami belülről félbeszakítja és a szeme olyan különösen néz, lefelé, a kis csibészarcu, fursán, félszegen szétterpesztett gyerek kezére. Aztán már megint katonásan, komónyen ütnek rá a szavak a csendre:

-Aki nem érez magában elég erőt és akaratot... Nyugodtan, minden bántódás nélkül kiléphet...

A hang elhallgat és vár.

Moreven állnak a diák katonák. Az álluk előre feszül, a tenyerük a combjukhoz tapad. Valakinek kihallatszik a zsebéből az órája ketyegése. Senki sem moccan. Egyik sem lép ki a sorból.

De a jeladás... Három óra öt perc... Hát... Félnégy... De hát...

Ők meg csak állnak. És ez az álldogálás... Nőgy őra... A zömör harmad-
éves lopva elkeni a verejtéket a homlokán. Valamelyik kicsit oldalvást
hajlik. Most már kilát az ablakon... A kisiparosok sem gyülekeznek...
A tisztviselőkr sem... Hol maradnak? Félőt... Páran lézengenek a kapu
előtt... Háromnegyed... Ni, már haza is küldik őket. Semmi értelme...
És a diákok ezüstbárá ki-bejárnak a zsebek nyílásán... A nap rézsút tűz
át a termen. Egy légy dong valahol és a dongás nyúlik, kibírhatatlanul
nyúlik... Már ez is elfáradt... Őt őra...

Buda felől tompán bepuffan valami az ablakon.

-Indulj!

Kimondta? Nem szó, nem hang... egy villanyütés mondhatta ezt.

És ekkor elindult a vérvesztettek utolsó vére, utolsó fiatal-
sága, az ősrégi katonanépnek legmoghatóbb hadserege - egy csapat gyerek.
Elindultak és szó nélkül, összeszorított ököllel vitték, talán meghalni
vitték szegény kis fiatal életüket.

Már kinn robot a lépésük a folyosón, csődül, tódul, mint őra
után a tizperces szünetben, lefele zuhog a lépcsőn, szétrajik a földszin-
ten.

És a levegőben észrevétlen eltöbök valami. Áthajlik másba
az, ami odig volt. A tiszt urak nem tanárok többé, a növédek nem os-
kolások és a kapu sem egészen kapu, és a kertfal egyszerre fedezék. A
valószínűtlenség terjed és állandóan és minden olyan gyorsan történik.

A vörös kapuőröset már lefegyverezték a rohanó rajok, a fő-
épületet megszállták, túl a falon már a József telefonközpont is a ke-
zükben van.

Egy pillanatra új lesz az élet. Ők elvégezték a rájuk bí-
zott feladatot. És a kerten átragyog a lehajló nyári nap.

Már haza is küldik a kapu előtt gyülekező kisiparosokat. Ugy
is kevesen vannak. És valamiféle túlradó nagylelkűségből, mert minden
ilyen kitűnően sikerült, az Académia összefogdosott politikai megbizot-
tait is szelnek eresztik, kier sztik őket a városba...

Senki sem tudja, mennyi idő telik. Aztán jelentenek valamit
a kaputól. Az ablakokból is látszik már.

-Jönnek...

-A mieink?

Odakinn egy szakasz vöröskatona zárt rendben feltűzi a szu-
ronyt.

Az utcáról emberek futnak a kapufelé. Tompa dörronések rez-
zentik meg a füledt levegőt. A Ludovica ablakai visszatűzelnek. Egy
hang bőgve segítségért kiált. A külső puská űz orsődik, közelebb jön,
hátra ugrik. Káromkodás bugyborékol a jajgatásban. A sor meginog. Menek-
külnek a maradék vörösek. Legelől menekül a politikai megbizott. Csak
most látni az elvtársat, most mikor szalad... A járdán sebesültek másznak.
A kapu előtt hegyes, sárga arccal mozdulatlan viaszkatónák fekszenek.

-Visszavertük...

Még rezeg egy darabig ez a szó, aztán valami gondolat az ut-
ját állja. Mi lesz most? És a szó már semmit sem jelent.

Lassan elhalványul a kert, megtörik benne a fény. Megtörik
az egész, mint a haldoklók szeme.

És szürkén felmered a fal, mintha ki akarna látni önmaga fo-
lett.

Ha tudni lehetne... Mi történik most odakinn?... A monitorok,
a laktanya... De hát miért nem tűzelnek? Hol maradnak az ellenforradal-
már tűzérezredek?

Mi ez? Miféle csend?... Egy ismerős hang idegenül hang át a
folyosón.

Járórt kell kiküldeni!

Fiatal, hamvas arcok sereglenek bele az erős lámpafénybe. Jen-
lentkeznek önként, sokan, mintha egyik húzná maga után a másikat.

-Csak háman!

Tűzött feszes tartással lépnek ki. Mögöttük lassan, idegen-
szerűen csukódik a kapu. Kívül vannak. Az elvétett, félvak lámpák él-
lenségeknéköm lennek, a leskelődő mellékutak is, a fekete házak is...
Már olyan, mintha ár ellen kellene menniök a parttól távolódva. Egy pil-
lanatig még feldobálja a köveket a lépésük kopogását. Aztán ez sem hal-
latszik többé, és a három alak körvonalá elkopik a sötétben.

Elnulhatott már egy félóra.

Lövés döröül. Hosszan gurul a dörronés, begurul a Ludovica

kertjébe.

A bokrok sűrűjében lassan lefele csörgedez egy száraz levél. A gyepen árnyék irámodik. Sebesen fut egyik fától a másikig. Fedezéket keres. Amott is egy...emitt is...Mintha komámasszony hol az ollót játszanának.

A falun túlról szakadozott parancsok vetődnek át. A sötétben minden felé mozdul a kert.

A ház falában váratlanul felszisszen a kapu. Arcok hajolnak a nyílásába. Valami elnyúlt sötétet vonszolnak befele hirtelen. Az előbb még járőr volt és most már nem jár...csak fecsikiz peszes tagokkal, és szép hetyke arcára is feszesen tapad a megsárgult bőr és az álla egészen hegyes. De azért a jobb szemöldökét most is issé felfele húzva tartja, egészen úgy, mint mikor titokban belecsíptette a monokliját. Negyedéves volt és olyan finoman tudta azt a tilos monoklit tartani. Az első éves golyók irigyelték ezért. Vajjon, mikor az a lövés...Vajjon akkor is viselte-e? - A szeme nyitva van és olyan, mintha kis kerék monokli lenne mind a kettő felett; fénytelen, homályos üvegűből való monokli, amelyen át többé nem lehet már e világból semmit megglátni.

Néhányan visszafojtott lélegzettel hajolnak fölé.

-Szegény...Szegény Jenő...

Két járőr bajtarsa ott állt a lábánál mereven. Csak a kisebbik mozdult. A zsebkendőjét szeretné előkotorni. De nem találja. Bizonyosan akkor vesztette el...Amikor történt...Az Üllői-úton. És halkán szipákolni kezd.

Egy lövés csattant odakinn. Valaki örült sietséggel rohant végig a folyosón. -Támadnak a vörösök!

Növekszik a lárma.

-Sokan! Az Orczy-út felől. Két és fél század! Jönnek! Az Üllői-útról is, vagy másfél század.

-De hát hől maradnak a Tisza-fronti tüzérezredek?

Tompa dörrenések rezsentik az ablakokat. Lehajolva szaladnak el előttük. A külső puskatűz egyre erősödik.

-Előre! Visszaverjük őket!

Forgatag támad, sodorják egymást.

-Maradj! Gyere! Te is?

A fák között megállnak.

-Hány éves vagy? - kérdezi valamelyik. És valamelyik felel:

-Tizenkilenc... leszek...

S minden ok nélkül egyszerre olyan meghatónak tűnik fel ez neki. Tizenkilenc...Vakációkor még...Otthon...

-Az anyám mondta...

Golyó csapódott a szomszédos fába.

Már nem mondta tovább. És mégis, hirtelen mindnek eszébe jutott valam, valami régi, amit egyszer az anyjuk mondott.

Vigyézz magadra... Kis fiam, te...Gombold be a kabátodat...

Megfázol...Fáj a szél...

Boszorkányos füttyölés sít el a fejük felett. A vörösök már géppfegyverrel lőnek a városi házak ablakából. A kert egyre felül. Sűrűváltozás nyargal a levegőben. Téglatörmelék pereg. Lomb hull a sötétben, mintha a fák haját tépnék a golyók.

Túlról már fejek bukkannak fel a fal tetején.

A kert rájuk tüzel. Lebuknak a fejek, nehéz testek csattanak a kövezeten és onnan felől jajgatni kezd az éjszaka.

A Ludovica visszaverte a harmadik támadást.

Derengni kezd. - De a virradatban csak fakó foltok az arcok.

-Már nem jönnek a mieink.

Nehéz lépések csoszszannak a kapu alatt. Mintha terhet cipelnének. Halottat hoznak. Tiszti kabátjával takarták be, nem látszik az arca, mégis tudni lehet, hogy kicsoda.

A hűvös első napfény sárgán fut végig a fal poremén. Névtelen borzongás szalad vele a kertben.

-Fogytán van a munició...Egészen halkán mondta, aki mondta, és mégis meghallották valamennyien.

-Gyülekezés! A parancsnoksági iroda felé tolongnak a lépések.

-Talán...

-Hátha...

./.

-Nem, nem a mieink. Mogint Ők! Jönnök... Friss ellenséges szá-
zadok.

-A helyzet tarthatatlan!

Már a hadügyi népbiztos parancsát is tudják a folyosón. Húsz pernyi időt adnak. Ki kell vonulni felemelt kézzel. Különben a mave-
tőket repítik fel az egész épületet.

Mintha egyszerre valami kifosztotta volna a levegőt. Nem le-
hetett itt többé lélegezni.

Már nincs tovább. És a fiúk még mindig kifelé néznek az ab-
lakon.

Odatúl éhelyítő, zsibbant csendben szorongnak a háztetők. A
megtorpant város újra tűr, és a néptelen, riadt utcákon valami újra jön,
láthatatlanul, nagyhatalmasan.

-Mi vár reánk? Forradalmi vésztörvényszék? Börtön? Halál?
És a tisztai tűzerezedek? A kisiparosok... polgárok... mo-
nitorok... s az angolok...?

Senki...senki...

A külső világ elhagyta Őket. A komor iszonyatban, magára mar-
radottan, kiközösítve csak áll a Ludovica. Szenvedésben, dicsőségben e-
gészen egyedül. És ebben a bizonytalan, halálverejtékes magányban rej-
télyesen, szomorú szépségben, felmagasodik a maroknyi hősi csapat.

Pillanatok alatt megnőtték a Ludovicások, a börtön, a vésztö-
hely, a halál árnyékából, halhatatlanul, csodálatosan belenőttek a törté-
nelembe!

oooOooo

Tormay Cecile.

"CS-7."

A csendőrség számára rendszeresített szolgálati könyvek,
utasítások között a Cs-7. jelzésű, vékony, sötét vaskötésbe öltözte-
tett, szemlékkel volt kapcsolatos. Szellem valutája nem volt feljes ér-
tékű, mivel ezen utasításban való tájékozottság csak a szemle joggal
felruházottaknak volt az érdeke. Rendelkezéseink a gyakorlati élet-
be való átültetése érzékenyen alá volt vetve egyesek, avagy állomány
csoportok-teszt véleményének. Ennek kialakulása természetesen egy-egy
szemle egész lefolyásából, de különösen a végeredmény mikéntjétől füg-
gött és attól, hogy a szemléző megtalálta azt a pontot, ahol a csizma
szorított. Ha megtalálta, úgy ez a szemléző terhére volt írva, mert a
hiba ritkán lett bűnbánásban beismerve; ha azonban a hiba nem lett fel-
fedezve, avagy el lett nézve, a szemléző a legjobb bizonyítványt kapta
az alárendeltekétől.

A csendőrség bölcsőjébe a szemlék intézményét is beletette
a bába, és ez át is ment a Testület vérkeringésébe. Minden szemle emlék-
től függetlenül, tárgyilagosan megállapíthatjuk, hogy a csendőrség a
rendes és rendkívüli szemlék folytán fejlődött azzá, amivé lett. Csak a
szemlék eredményei alapján lehetett biztosítani a folyamatos tovább
haladást és kinek-kinek tudása, ráteremtése szerinti megbízásait. A
szemlék létjogosultságát még annak is el kell ismerni, akinek esetleg
rossz emlékei vannak etelintetben. A szemlék szükségességét alátámaszt-
ja az a tapasztalatunk is, hogy a beköborolt félvilágon az élet minden
vonatkozásában szigorú ellenőrzéssel találkozunk. Azonban a csendőrsé-
gnél felfedezett hiba figyelmeztetéssel vagy fegyelmi uton nyert el-
intézkést, viszont a jelenlegi munkahelyek legtöbbszörnél egy jelentékte-
len hiba is elegendő ok arra, hogy egyik bráról a másikra kikerüljön
valaki az utcára.

Ötthoni szemle során olyan sérelem soha senkit sem ért, hogy
még ma is rossz emlékeket tápláljon egy-egy volt előjárója iránt, mert
a fájó érzést elsősorban az emberi gyarlóság számlájára kell írni. Ha
a szemléző előjárók az észlelt hibákat nem tették volna szóvá, hanem
úgy cselekedtek volna, mint mikor a kifogott csuát büntetésből vissza-
engedik a vízbe, úgy az ilyen előjárók követők volna el a legnagyobb
vétket a Testület életképesége ellen. Ha a szemlézők a hibákat nem
vették volna észre s nem torolták volna meg, akkor a Testület a kínai
mondás útvesztőjébe került volna: "Az ember először vesz egy italt,
azután az első ital veszi a második italt, a második ital pedig viszi
az embert."

A cső. szemléket azonban -akármilyen eredménnyel is végződ-
tek- a bajtársiasság, segiténivaló készség és szeretet szelleme hatot-
ta át, bár ha rideg is volt a külső forma. Az a tény, hogy sok cső. gye-
rek köszönheti karrierjét a szemle intézményének, -mert ilyen alkalom-
...

XII. évf. 6. sz. levél. Baitársi Levél. 42. oldal.
kor ismerték meg az eljáráskor a családi és vagyoni viszonyokat, és adták meg az erkölcsi támogatást a gyermek felsőbb iskolákba való jutásához, -bizonyítja jogosultságát.

A csb. szemléknek volt azonban sok derűs epizódja is, melyekből felidézek egy párat:

1. A.I. tbk. felügyelő nélkül ember volt; sok fasnival, Legérzékenyebb volt talán a legyekre és az ivópoarak kefézésére. Ha egy kerület területére érkezett, az összes alosztályok egyik nagy gondja volt a laktanyák légymentesítése. A szatbcsok nem győztek csodálkozni a légyfogóknak és légycsapóknak az őrsők általi -azelőtt soha nem tapasztalt- nagy vásárlásán.

Egyik nagy létszámú vegyes őrsön tartott szemlét a tbk ur. Nagy kánikulai meleg volt. A lóistálló, trágyadomb, ser ésől valósággal öntötték a legyek tömegét, de en ek dacára az őpk-nak sikerült az őrsirodát légymentessé és hűvössé tenni. Az iroda-szemle minden te intetben a legjobb mederben foly, de közben a valahonnan betolakodott nagy bögöly muzsikálva rárepült a szemléből kopasz fejére, majd onnan az íróasztalon nyugvó kezére. Az őpk-nagy izgalomban megragadta a légycsapót és azzal rácsapott a Felügyelő kezére. Ezen nem mindennapi helyzetet csak az enyhítette, hogy a légy elpusztult. A tbk. ur látta az őpk. rendkívül ideges voltát, e y szót sem szólt az incidens miatt. A történet ki-egészült azzal, hogy a szemléből 2. fasnijához való alkalmazkodás is megtörtént, mivel a terítésn l a pohár vízesen lett az asztalra téve.

A tbk. ur honorálta is a nagy igyekezetet, mert a szemléjegyző-könyvben megdicsérte az őpk-ot és alárendelt legénységének szolgálati készségét, az eljáráskor iránti tiszteletüket és udvariasságukat.

2. Sz. B. altbgy. felügyelő szemlén történekről legendák keringnek még ma is, -egy párat leírok:

A Felügyelő ur a miskolci kerület megszemlélésére indult el. A kerpk. bizalmas értesítést kapott szemle-tervről. Az ebben felsorolt alosztályokhoz a kerpk. ki küldte azon thts-t, aki a szemlélőnek alárendeltje volt a huszároknál, és a szokásait nagyon jól ismerte. Ennek alapján az érdekelteket kellett oktatnia magatartásukra. A Felügyelő valami úton tudomást szerzett erről a preventív intézkedésről, és szemléjét a következő kérdéssel kezdte: "Magatartásukra ki lettek-e oktatva a vándor néptanító által?" A szemlék általában rosszul sikerültek, a kerpk. pedig rövidesen nyugállományba került.

3. Ugyanez a Felügyelőnk, mint volt huszár tiszt, nagy előszeretettel szemlélte a lovas alakulatokat. Egy szárnyszékelyen levő lovas őrs megszemlélésére érkezett. A sznypk. az ügyeletes kivételével az őrs összes legénységét szolgálatba vezényeltette. A Felügyelőt fellelte bosszontotta ezen eljárás, s elrendelte a sznypk-nak az egyedüli lovardá lovaglást, amit a szemléből vezényelt. A sznypk. nem tudott lovagolni, így elképzelhető a szenvedés, amin egy és fél órai lovardai lovaglás alatt keresztül ment. A szemle-jegyzőkönyvet sem lehetett az ablakba tenni, olyan kriminális volt.

A Felügyelő azzal búcsuzott a sznypk-tól: "Ha nem pusztítja el a lovasokat, akkor csak vezényelnie kellett volna."

4. F. L. altbgy. felügyelő szintén huszár tiszt volt. Ő is nagy kedvvel szemlélte a lovas-alakulatokat. Egy lovasőrsre érkezve a laktanya-szemle után lovarda lovagláshoz való kivonulást rendelt el, -parancsának végrehajtását az udvaron várta be.

A legénység szabályszerűen felállt, csak az őpk. hiányzott. Közben az istállóból löhátan jött az udvarra és jelentkezett, mire a szemléből az őpk-nak "Lőről" vezényelt. Ennek végrehajtása után "Lóra" vezényszó hangzott el. A legénység ezt végrehajtotta, de az őpk. képtelen volt lóra ülni segítség nélkül a nagy pocakja miatt.

A Felügyelő ugyanis észrevette, hogy a szakácsnő a köténye alatt az istállóba vitte a sámlit, -s amikor látta az őpk. nagy kinlódását, szólt is a parancsot tisztjének.

Az egész jelenet alatt a szemlén résztvevők fogylmzetten derültek az őpk. kivételével, alinek a Felügyelő a szemléjének befejezésekor csak azt a megjegyzést tette: "Egy lovas embernek nem szabad eny-nyire elhizni".

(folytatjuk)

Levél érkezett hazulról. Mozgópostára lett bedobva s úgy látszik, elkerülte a cenzurát. Így szól: "Kedves Barátain! Nagyon kérlek benneteket juttassátok el e sorokat a szabad magyarországi hangjához. Tudjátok-e? ! Tudja-e a külföld, hogy mi történik itt? Amit a magyar újságok írnak, amit a magyar rádió mond, az mind hazugság. Itt rabolnak, gyilkolnak a városok! Nem szabad szólni; aki szólni mer, elviszik, összeverik és aláírtnak olyan írásokat, melyek a külföldet kompromitálják. A T.Sz.Cs.-ék terrorral jönnek létre, különben azokba senki nem lépne be. Több százan öngyilkosok lettek, hogy szabaduljanak a T.Sz.Cs.-ékből és a börtönből. A börtönök tele vannak; én is úgy szabadultam, mert öreg és beteg vagyok. Segítsetek rajtunk! Aláírás"

Terjesszük s hozzuk tudomására a levelet minél több barátunknak, ismerősünknek, s közös erővel hassunk oda, hogy az arra illetékesek cselekedjenek végre, ne csak beszéljenek.

Budapest egyik munkás negyedének elemi iskoláiban, a felsőbb osztályokban, véleménykutatást rendeztek a tanügyi hatóságok. A csaknem kizárólag proletár családokból származó mintegy 800, 9-14 éves növendéknek az alábbi kérdésekre kellett válaszolniuk;

1./Ki a te személyi mintaképőd? 2./Ha sok pénzöd volna, mit tennél az-zal? 3./Miért szereted a barátaidat? 4./ Mi a véleményed a felnőttekről? 5./Milyen élet-pályára készülsz?

A leányok válaszában az első kérdésre a híros filmszínésznő, Lolóbrigida vezet, de több más neves filmszínésznő is sok szavazatot kapott. Egy szavazat esett az Amerikában atom-bombakészítésért elítélt és kivégzett Rosenberg Etelre is. A fiúk nagy többsége az agg, magyar zenészerzőt, Kodály Zoltánt nevezte meg ideáljának. Lenin egyetlen egy szavazatot kapott! Sokan a magyar történelem hőseit választották mintaképül, de több szavazat esett Amerika felfedezőjére, Columbusra, aztán Napoleonra is, végül néhány otthoni neves színészre. Kommunista vezető személyeket senki nem választott mintaképül.

Érdekes jelenség a gyermekek együttlérése a szegényekkel. Ugyanis a 2./kérdésre csaknem egyhangulag az volt a válasz, hogy ha sok pénzem volna, elsősorban a szegényeken segítenék.

Azért szeretem a barátaimat, mert intelligensek, bátrak, jól tanulnak és ahol tehetik, engem támogatnak. Így hangzott a válaszok nagy többsége a 3./kérdésre.

Az otthoni felnőttekről lesújtó véleménnyel nyilatkoztak a gyerekek, mert a válaszok jó része ez volt: Izgágók, erőszakosak, iszákosak, hazudozók, megverik őket és izléstelenül öltözködnek.

Különösen jellemző az otthoni serdülő fiatalság gondolkodására, hogy a gyerekek utolsó kérdésre adott válasza szerint csak 1/5-e akar testi-munkás lenni. Egyetlen egy sem szeretne tanítói vagy más más vezető pályára lépni, mert azok szegények és nem utazhatnak. Igen sok közülük szeretne kivándorolni. Többen akarnának híres focibalisták lenni, mert azok külföldre is utazhatnak és sok pénzt keresnek. Nagy vonzereje van a gyerekek körében a műszaki pályának, de egészen fantasztikus formában: atomfizikusok, rakétatervezők, sőt egyenesen a holdba utazók akarnának lenni. Egy fiú válasza a következő volt: „néger szeretne lenni, hogy jól lakhassék banánnal."/ :Hollandiában 1 kgr. banán 1.-Guldenbe kerül, ami a magyar pénz hivatalos árfolyama szerint 6.-forintnak felel meg, de ki kap otthon ennyi pénzért 1 kgr. banánt? Szerk)

A szülői hivatását -pedig 90%-ban egyszerű munkások- egy gyermek sem kívánja követni.

A válaszok össz-eredményét tekintve feltűnik, hogy az otthoni magyar gyerekek inkább a nyugati értelemben vett modern hivatások után vágyanak -amiket pedig alig ismerhetnek-, de semmi esetre sem öhajlják az állandóan propagált kommunista jelszavakat követni. (Vettük: a S.N. Nr.37/1959-ből/

A Magyar Csendőrök Családi Közössége kéri Bajtársainkat, hogy a II. világháború kezdete óta (1938 szeptember) bárhol elhalt, hősi vagy mártír halált szenvedett családtagjaink nevét, személyi adatait, az elhalálozás kö-

Ezúton köszönettel nyugtazzuk az Ön hozzájárulását a BL-re. közp. segélyalapra.

A Liberacion Europa m.évi dec.14-én tartott rendes évi közgyűlésén belügyi titkárává választotta Nemessek János szds.bajtársunkat. Igaz örömmel gratulálunk megválasztásához és kívánunk további sikereket már eddig is eredményekben gazdag működéséhez. A nevezett szervezet a leigázott nemzetek felszabadításáért küzd, kiemelve a torzszülött államtákolmányok, mint Oroszország, Jugoszlávia és Csehszlovákia nemzeti államokra való felbontásának szükségességét.

A Magyar Cserkész Szövetség Központi Sajtóosztályának közlöménye szerint f.évi apr.4-én és 5-én tartotta a Szövetség közgyűlését, valamint az imáron hagyományos Teleki-ünnepséget Clevelandban. Beszámoltak ezen az elmúlt két esztendő cserkész-munkájáról, a betérjlesztett jelentéseket megvitatták, majd kijelölték a jövőben végrehajtandó feladatokat. A közgyűlés hivatalos része után a Szövetség fogadást rendezett a nagy számú vendégek számára, akik között ott voltak az amerikai, a lengyel és a litván, lett cserkészszövetségek küldöttei, a magyar egyházi és világi szervezetek meghívottai - összesen 37 organizáció képviselőjében. Kísérje további siker hasznos munkálkodásukat.

Pöttyös-bált rendezett a Magyar Csenedörök Családi Közössége 1959.május 2-án Clevelandban. Kb.800 személy vett részt azon és záróraig kitűnő hangulatban maradtak együtt.

Pittsburghi csoportunk az ottani Magyar Ház nagytermében május 23-án zászlóavatási ünnepséget rendezett. A rendezőség szép műsort állított össze. Részletes beszámolót lapunk következő számában közlünk.

Keressük Toldy Árpád ezds.bajtársunkat, aki címet tudja, közölje a szerkesztővel, hogy hozzátartozóitól itt levő üzenetet részére továbbíthassuk.

Imét kevesebben lettünk! Cserfay Ödön g.ezds. bajtársunkat szólította el a Mindenható sorainkból. Május 18-án szívizélhűtésben halt meg Gmundenben (Ausztria), s május 22-én helyezték örök nyugalomra az ottani temetőben. A végtisztességen ausztriai bajtársaink közül többen, valamint nyugdíjas osztrák tiszték is résztvettek. Az elhunyt csupa szívember volt, kiváló Bajtárs, s akkor volt boldog, ha bárkin is segíteni tudott. Oszinte részvétellel búcsuzunk tőle és kívánjuk, hogy az idegen földben is legyen olyan háborítatlan nyugvása, mint amilyen meg nem szűnő és állandóan izzó volt hazavágyódása életében! Hátrahagyott hozzátartozóinak pedig a hatalmas Isten adjon megmásíthatatlan akaratába való megnyugvást s nagy fájdalomkra mielőbb lelki vigaszt.

H A N D S C H R I F T - K É Z I R A T. ADRESS-CÍM: B.L. Szerkesztősége. URECHT, Merwedekade 183 bis. Nederland.

Druckwerk! Hoer
Printed Matter! Mr. dr. Béla R E K T O R
Periodique! Mes. 376. Eddy Rd.
Druckwerk! Herrn. Cleveland 8. Ohio.

U.S.A.

